

ландшафтні комплекси, які активно використовували для захисту Поділля від численних татарських нападів. Ці бєлігеративні ландшафтні комплекси не лише мали воєнними опорними пунктами, але й мали соціально-економічне значення, що сприяло розвитку господарства у межах Поділля, особливо його південних регіонів. Бєлігеративні ландшафтні комплекси часів Великого князівства Литовського частково збереглися й до наших днів і зараз являють собою оригінальні бєлігеративні ландшафтні комплекси, які з успіхом використовуються у туристично-рекреаційній, краєзнавчій, дослідницькій роботі як науковців, так і місцевих краєзнавців. Окремі з цих комплексів зараз функціонують як музеї під відкритим небом.

**Ключові слова:** *Поділля, Велике князівство Литовське, бєлігеративні ландшафти, фортеця, раціональне природокористування*

**Анжела ШУКАНОВА**

Полтавський національний педагогічний університет  
імені Володимира Короленка

### **Закономірності геопросторового розміщення садіб сільського зеленого туризму на Полтавщині**

На прикладі реєстру мережі «Українська гостинна садиба» громадської організації «Спілка сільського зеленого туризму України» з'ясовано закономірності геопросторового розташування садіб сільського зеленого туризму на території Полтавської області. 1. Два коридори субмеридіонального простягання, де розміщення садіб концентрується вздовж найбільших річок Полтавщини – Псла, Ворскли, Сули, які є притоками Дніпра. Наприклад, в долині р. Ворскли, від міні-готелю «Фортеця» і садиби «Щаслива оселя» на півночі до гостинної садиби «Золота сота» поблизу м. Полтави розташовано 8 із 16 або 50% включених до аналізу об'єктів. При цьому домінантами виступають селища міського типу – Котельва, Опішня, Диканька, які ми розглядаємо як центри розвитку сільського зеленого туризму. В Опішнянському центрі привертає до себе увагу ЕтноСадиба-музей «Лялина Світлиця», в якій туристам пропонують автентичні борщі з печі. 2. Один коридор субширотного простягання із північного-заходу на південний схід, де розташування садіб тягє до автомобільної дороги Е40 (Київ – Харків – Довжанський) та залізниці за напрямком Київ – Харків, яка проходить через місто Миргород (садиби «Бузина», «Козацький привал», «Киби́нська Садиба», «Покровська» та ін.). На сучасному етапі залишається не реалізований в сільському зеленому туризмі потенціал міста Решетилівки, званої як осередок народного ткацтва, килимарства та вишивання. Полтавщина має переваги центрального географічного положення в Україні по відношенню до міст-мільйонників, оскільки розташована в центрі трикутника найбільших за людністю міст – Київ-Харків-Дніпро та високо урбанізованих сусідніх областей. В сучасних реаліях

воєнного стану в Україні частина садиб сільського зеленого туризму закрилася, частина стала прихистком для біженців. В умовах обмеження на виїзд з України чоловіків, що підпадають під мобілізацію, сільський зелений туризм став однією із небагатьох можливостей для родинного відпочинку українських сімей.

**Ключові слова:** сільський зелений туризм, геопросторова організація, садиба, Полтавщина.

**Linás TAVARAS / Лінас ТАВАРАС**

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

### **Psychedelics in Lithuanian and Ukrainian Ethnomedicine. A Response to Mental Health Crisis?**

The research delves into the history and cultural significance of shared psychedelic plant rituals and practices within Lithuania, Ukraine, and the broader Eastern European region. It sheds light on entheogen ethnomedicine potential to address contemporary mental health crisis. Historically, the use of psychedelic plants in Eastern Europe can be traced back to pre-Christian times when pagan tribes utilised these natural substances in rituals to achieve spiritual insights, healing, and communal bonding. The relevance of this topic is particularly poignant today, as the world witnesses a "psychedelic renaissance" that is revolutionising mental health paradigms. This shift is especially critical for Ukraine, a nation currently grappling with a severe mental health crisis due to ongoing war and trauma. By revisiting the traditional psychedelic rituals of Lithuania and Ukraine, this research urges scholars, mental health professionals, and policymakers to consider how traditional psychedelic practices can inform and enhance modern therapeutic approaches. It also discusses practical examples of current initiatives such as Ukrainian Psychedelic Research Association (UPRA) which already provides psychotherapy assisted psychedelic therapies for Ukrainian veterans.

**Keywords:** psychedelics, ethnomedicine, mental health, crisis.

**Олеся НАУМОВСЬКА**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

### **Образ героя-змієборця в українській чарівній казці та сучасних воєнних наративах: типологічні паралелі**

Героїчні наративи – надзвичайно поширене явище різних епох і культур. Значною мірою різночасові уявлення народу-творця про героїзм транслює фольклорна чарівна казка. Загарбницька війна росії в Україні, яка триває вже понад 10 років, оприявлює щоденні прояви героїзму, надзвичайного рівня мужності, незламності духу, людяності, доброти та любові до рідної землі. Це призвело до виявлення такої кількості справжніх героїв, що гасло «Героям